

Angelina Petrović

RECENZIJ

zbirke kratkih priča "poznani" Šefkije Duvnjakovića"

***

NAG NASPRAM KRAJNJE ISTINE, NASPRAM SEBE SAMOG

Ne može se zamisliti koliko krvi košta istina, bila je prva misao nakon mog "sukoba" sa "Poznanikom", autorskim prvencem Šefkije Duvnjakovića sentimentalnog romantičnog "ludaka" kome je svega preko glave, te je u naletu ljutnje, zanosa, entuzijazma, nabujale energije, emotivne krize, mirenja sa sudbinom, ili nečeg stotog odlučio da raščisti sa samim sobom na vrlo specifičan način – ispovešću! Jednostavno je morao to učiniti ako je želeo mirne duše i dalje da ispija ritualne večernje kafe u svom omiljenom hotelu. Ali, očistiti dušu i sve iz nje prebaciti na prazan papir nije nimalo lak posao. Naprotiv, uverena sam da je spisateljski talenat (i te kako naglašen) samo doneo mrvicu soli u pun krčag brašna od koga je autor napravio hranu za sve ljubitelje dobre priče. Ovo tvrdim s' pravom, jer dobra priča mora biti kratka, efektna, poučna i mora u sebi da nosi jasnu poruku. Šefkijine priče sadrže sve pobrojane elemente, ali i istinu kao šlag na kolaču. Ne, nisu pitke, poštovani čitaocē, a zašto to tvrdim biće jasno do kraja moje analize. Ovo "sukob" s početka teksta stavih sa jasnom namjerom, jer želim da se u redovima koji slede, a žarom umetnika i kritičara ipak suprostavim piščevom drugom "Ja", uverena da ću svojim realnim pristupom u njegovoj svesti probuditi sve što stoji između istine i ljubavi, jer takva je i sama knjiga počela je istinom, završila ljubavlju. Ali između dve odrednice

stoji sve ono što postaje predmet moje detaljne knjiŹevne analize. Uostalom, kritika i postoji da sagleda sve ono što autor nije hteo ili Źeleo da naglasi, ali je dao naslutiti.

Savremena svetska knjiŹevna scena danas donosi autore koji Źele slavu, moć, novac, one što ne prezaju da gotovo neverovatnim događajima fasciniraju čitaoce, ne retko pišćeva iluzija zalazi u sfere nemogućeg, današnji čitalac se neprekidno okreće na vrtešci nestvarnog, te sam više nego prijatno iznenađena načinom Šefkijinog pripovedanja koje uveliko odstupa od takvog klišeaa. Nazvala bih to narodnim stilom, negovanjem tradicije i kulture bosansko-hercegovačke baštine sa posebnim osvrtom na kult porodice kao vrhovne svetinje pišćevog iskaza. Savremeni društveni tokovi vode novom dobu, te svaki zapis o proteklim vremenima daje pečat vremenu, umetniku postaje vrsna inspiracija, a čitaocu pruŹa nadu da pisana reć ostaje jedina merodavna snaga nasuprot svim silama sadašnjosti i budućnosti. Drugim rećima, u mojim rukama je delo čoveka koji je novine ostavio iza sebe, seo za pisaći sto i ponudio nešto drugo sećanje, uspomene, prijateljstvo, humor (posebno naglašen u prići "Ćata", priznajem, od srca sam se nasmejala dok sam zamišljala sliku momka sagnutog pred opštinskim šalterom), strepnje, strahove. Jednim imenom sam to nazvala pišćeva istina. Knjiga kratkih prića "Poznanik" ima jasan red, tri celine što čine čitav jedan Źivot, pretoćen u knjizi. Moje je da sledim pišćevu nit i otvoreno kaŹem gde je zablistao, a gde potamnio?

Najvažniji događaj u životu svakog od nas je trenutak kada postajemo svesni svoga ja. Tačno je da posledice tog saznanja mogu biti brutalne i teške, ali kada duša zatraži odmor neminovno se dešava proces samosvesti. Najblaži, a najefektniji izlaz iz takvog stanja psihe je beg u umetnost. Šefkiju Duvnjakovića ne poznajem kao umetnika, već bliskog prijatelja, saradnika, što je po mom skromnom mišljenju, iznad umetnosti, te mi predstavlja pravo zadovoljstvo činjenica da se i na drugi način ogolio preda mnom, samim tim što mi je poverio svoju istinu zakoračivši putem pripovedača, mislioca, tražeći sebe na putu umetnosti. Pišući o svojoj porodici, a kroz likove nane, majke, oca, dede... daje čitav splet različitih karaktera. Ono što pleni je duševnost koja se tako britko provlači kroz priče da čovek prosto ostaje zatečen. Neka mi ne zameri čitalac, ali ne mogu, a da ne naglasim koliko se kroz priču o prekoj nani oseća životnost. Žena koja je izgubila sina, pa potom rodila još tri sina je majka hrabrost, ali Šefkija nesvesno otkriva da se ispod skuta krije napaćena duša. Ona je bolna. Lek koji je drži u životu je distanca u odnosu na žive sinove. Ona ih voli, ali ne pokazuje ljubav, plašeći se da ne naruši uspomenu na izgubljenog sina. Dirljivo! Duša prosto puca. Ali, priča teče dalje. Kada dobije unuka, starica se menja. Zašto? Jer unuk živo podseća na davno sahranjenog sina. Ljubav pobeđuje svaki otpor i nana može mirne duše na onaj svet svesna da njen sin ponovo živi u duhu i telu unuka. U ovom slučaju našeg autora. Nasuprot stroge bake, deda mu je usadio čvrsta moralna načela

i upravo je trenutak za jednu ozbiljnu zamerku. Umetnost ne poznaje jednosmernost, umetnost nije sabiranje krivica i oduzimanje poštenja, već život bez predrasuda, plavo nebo i još jedno iznad. Osetila sam manjak umetničke slobode u trenucima dok pisac sabira sećanja na poštenog dedu. Iskreno, više bih volela da sam saznala i za neku dedinu neuzvraćenu ljubav, flert ili dobro sakrivenu ljubavnicu. Sigurna sam da ih je takav karakter imao. Pisac mi to nije ponudio, jer je i suviše obuzet moralnim načelima koja su u velikoj meri odredila njegov životni put. Na tren, usuđujem se reći, zaboravio je da se umetnički put nikada ne ukršta sa životnim. Šefkija se uporno drži svoje životne trase, a opravdanje nalazi u svim anomalijama društva. Bilo da piše o prijateljstvu, drugim nacijama, ili prenosi iskustva trećih lica ne dopušta emocijama da ga ponesu. Čini mi se da ih čuva za kraj. Trebalo bi dosta vremena da se pozabavim svakom pričom ponaosobom, rado bih to učinila, ali šta će ostati čitaocima, te priče "Stav", "Crnogorka," "Razrednica", "Roditeljska pažnja", "Ljubomora", "Opravdanje"... i druge ostavljam vama, poštovani čitaoci. Čeka vas blagost, obilje karaktera, emocionalna zrelost i što je najvažnije ljubav. Ono što dugujem sebi, pre svega, je kratak, ali sažet osvrt na "Poznanika".

Priče o poznaniku bih najradije uvrstila u jednu novelu, sigurna da to kvalitetom i spisateljskim darom zaslužuju. Autor ih je "cepkao" na komade, te pokazao nesigurnost u vlastiti iskaz, a i iz mene nesvesno izgrebao psihološku ajkulu. Možda je

greh, ali delo "Poznanik" radije bih nasloвила "Moj život, moji snovi, moje suze, moja ljubav, moje sve". Autor očigledno nije imao hrabrosti za tako šta. To je ujedno i deo puta koji mora preći ako želi da se uvrsti u red umetnika što krvlju pišu. Ne sporim, pisao je i Šefkija krvlju, ali samo do trenutka kada se suočio sa poznanikom. Tada je skućeno savio kompletno svoje biće uz poznanikove skute, sakrio se iza njega i vrlo vešto, tehnikom skaza, u prvom licu nadogradio jedan lik vredan istinske pažnje. Nadogradio sebe lično. Stvorio sebe iznova, iznikao iz pepela, na temelju prošlog života. Stekla sam utisak da je dovoljno samokritičan, ali vremenom izobličen u sistemu koji bi najradije zaobišao. Ipak, na sebi svojstven način upustio se u jednu pravu avanturu. Znam da bi svaki pokušaj nasilnog otimanja sebe samog od poznanika značio gubljenje samosvesti, te mi nema druge do u detalje sagledati lice i naličje istine viđene očima autora knjige, ne mogu reći romansijera, ali esejiste i noveliste, sa punim pravom, mogu. Osećam miris krvi. Kap po kap prelije dušu u celosti, te slika ljudskog života stoji jasna i čeka novo duševno pranje. Istinito opisivanje sopstvenog života bilo kog čoveka ima nemerljivu vrednost i kao takvo prevazilazi umetničke okvire. Zagovornik istine na papiru postaje umetnik onog trenutka kada njegovim očima dočarana istina u drugom čoveku nađe prepoznavanje. To je rađanje knjige i rađanje umetnika. Dete očas posla postane čovek, ali od čoveka do umetnika trnovit je put posut i smećem i biserima. Presudnu ulogu u svemu ima individualna

ekspresija, nagon da sve "Istrese na papir kao da je taj prazni tabak žena o kojoj je strasno maštao.. Važno je napomenuti da takav pristup obavezno znači savršenu emocionalnu kontrolu. Pretvoriti svakidašnjicu u prozu u savremenom svetu u kome živimo ravno je pokušaju da tupo sivilo obasjamo suncem ili mutnu reku na prečas očistimo zagađivača. Ko je bar jednom u svom životu doživeo da oseti blistav zlatni sjaj što ojačalo sunce ispreda iz mutne gomile magle, može da razume šta se desilo u duši čoveka koji se klata na dasci što ne znači život, već oštru granicu između života i suživota, između umetnosti i stvarnosti. Dovoljan je gram umetnosti da se zarobljenik dokopa oslobođenja iz olovnog sumraka. Autor ovih redova je to učinio. Možda nesvesno, možda sa jasnom namerom da svoju svakodnevicu, taj svetački oreol oko običnih stvari i jednostavnih ljudi zaštititi na jedini mogući način poetskim naglaskom. On je stvorio idilu za sebe svesno. Dugo je tražio u uskim ulicama predgrađa, selima, zaseocima, na mestima gde su drugi prolazili, a nisu se ni osvrnuli. On je znao da mora zastati i suočiti se, ali ne sa mestima, već sa samim sobom. To je put ka istini toj magičnoj dami koja je iznad nas običnih smrtnika, naoružanoj kraljici koja nikada nije ispalila nijedan metak, a ubila je mnoge. Svoje junake i njihove sudbine pronašao je u sebi, ali ne i dovoljno hrabrosti da to kaže jasno. Ili je to ostavio čitaocima?

Čovek, kao supstanca zemljine teže je ništa drugo do varena izvanredna duša koja stremlji u ekstazu lirskog herojstva.

Oduševljen bezvrednim staromodnim stvarima, sitnicama, godinama je dušu "tovario gomilama detalja začinjenih bahatim sećanjima što su decenijama čekala da ugledaju ovozemaljsku svetlost. Samo iz ujednog razloga čekao je onaj poslednji najjači motiv, onaj top što pukne bez žaljenja da će nekoga povrediti. To je bio jedini način da suncu izloži svoje radosti. Godinama je sakupljao osećanja iz srca običnih ljudi, osluškivao te male časovnike u grudima, stare melodije i tužne balade. Sve ludorije i gluposti ovoga sveta, pevanje cvrčka na ognjištu, crveni plamen iz zemlje dobilo je dublji smisao u liku jednog običnog poznanika, u sopstvenom ogledalu. Iskra mirne radosti jedne prijateljske duše zatrpana pod pepelom svakidašnjice razbuktana je preko noći donoseći divlji žar. Na sceni je sada jedino Poznanik. Ime mu je Šefkija Duvnjaković.

Sve što je izvan osrednjeg života, bilo to materijalno ili duševno izranja između svetova i briše davno zacrtana pravila života, jasna je poruka autora. Dok sam iščitavala redove, na trenutak, prožimalo me osećanje ljupkosti. Poput malih ljubičica čednih i skrivenih razasutih po prostranoj livadi Šefkijine knjige žubori bistra bezbrižna iskrenost i veselost odzvanjajući ispred sivih stena minulih događaja. Čini vam se da vas autor iz priče u priču vodi sigurnom stazom lepote, detinjstva sećanja, taman se uživite u slikoviti pejzaž prošlosti, ponovo oživljene, a onda sve surovo preseče pričom o Poznaniku. Tu leži piščeva snaga moć da reže dušom.

Izbor je na vama, dragi čitaoci: želite li mirnu luku ili

uzburkalo more? U oba slučaja, čeka vas čudesna bajka o odrastanju. Nakon toga, suočićete se sa realnošću. U sukobu bajkovitog i realnog , autor preuzima ulogu aktera i bez presedana nudi sebe bez žaljenja, sasvim suočen sa posledicama takve razmene. Želim mu uspeha u njegovom stvaralačkom pohodu.

Njegovom delu želim Vas - poštovane čitaoce.

Angelina Petrović, književnica
Beograd, 2016.
www.angelinapetrovic.com